

חק לישראל – פרשת קרח יום א'

תורה – במדבר פרק טז'

(א) וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֵהָת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאַבְיָרָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב וְאוֹן בֶּן פֹּלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן: (א) וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֵהָת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאַבְיָרָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב וְאוֹן בֶּן פֹּלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן: (א) וַתִּפְּלֶג קֶרַח בֶּר יִצְחָר בֶּר קֵהָת בֶּר לֵוִי וְדָתָן וְאַבְיָרָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב וְאוֹן בֶּר פֹּלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן:

(ב) וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם נְשִׂיָּאֵי עֵדָה קְדָאֵי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם: (ב) וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם נְשִׂיָּאֵי עֵדָה קְדָאֵי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם: (ב) וַקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וַגְּבַרְיָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֲתָן וְחַמְשִׁין רַבְרַבִּי כִּנְשִׂתָא מְעָרְעֵי זְמַן אֲנָשִׁין דְּשִׁמְאָ:

(ג) וַיִּקְהָלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב לָכֶם פִּי כָּל הָעֵדָה בְּלָם קְדָשִׁים וּבְתוֹכֶם יְהוָה וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֵהָל יְהוָה: (ג) וַיִּקְהָלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב לָכֶם פִּי כָּל הָעֵדָה בְּלָם קְדָשִׁים וּבְתוֹכֶם יְהוָה וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֵהָל יְהוָה: (ג) וַאֲתַכְנְשׁוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן וַאֲמָרוּ לָהוֹן סְגִי לְכוּן אַרְי כָּל כִּנְשִׂתָא בְּלָהוֹן קְדִישִׁין וּבִינֵיהוֹן שְׂרִיָּא שְׂכַנְתָּא דִּי וּמָא דִּין אַתְּוּן מִתְרַבְּרִין עַל קֵהָלָא דִּי:

(ד) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיַּפֵּל עַל פָּנָיו: (ד) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיַּפֵּל עַל פָּנָיו: (ד) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיַּפֵּל עַל אָפוּהִי:

(ה) וַיַּדְבֵּר אֶל קֶרַח וְאֶל כָּל עֵדָתוֹ לֵאמֹר בְּקֹר וַיְדַע יְהוָה אֵת אֲשֶׁר לוֹ וְאֵת הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו: (ה) וַיַּדְבֵּר אֶל קֶרַח וְאֶל כָּל עֵדָתוֹ לֵאמֹר בְּקֹר וַיְדַע יְהוָה אֵת אֲשֶׁר לוֹ וְאֵת הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו: (ה) וּמַלִּיל עִם קֶרַח וְעִם כָּל כִּנְשִׂתֵיהּ לְמִימַר בְּצַפְרָא וַיְהוּדַע יִי יָת דְּכֶשֶׁר לֵיהּ וַיֵּת דְּקְדִישׁ וַיִּקְרַב לְקֶדְמוּהִי וַיֵּת דִּי יִתְרַעֵי בֵּיהּ יִקְרַב לְשִׁמּוּשֵׁיהּ:

(ו) זֹאת עֲשׂוּ קַחוּ לָכֶם מִחֲתוֹת קֶרַח וְכָל עֵדָתוֹ: (ו) זֹאת עֲשׂוּ קַחוּ לָכֶם מִחֲתוֹת קֶרַח וְכָל עֵדָתוֹ: (ו) דָּא עֲבִידוּ סְבוּ לְכוּן מִחֲתִין קֶרַח וְכָל כִּנְשִׂתֵיהּ:

רש"י

שנא' (ד"ה ו) בן אביאלספ בן קרח בן יאהר בן קהת בן לוי בן ישראל (תנחומא): ודתן ואבירם - בצביל שהיה שצט ראובן שרוי בחנייתם תימנה שכן לקהת ובניו החונים תימנה נשתתפו עם קרח במחלוקתו אוי לרשע אוי לשכנו. ומה ראה קרח לחלוק עם משה נתקנא על נשיאותו של אליאפן בן עוזיאל (תנחומא) שמינהו משה נשיא על בני קהת על פי הדבור. אמר קרח אחי אבא ארבעה היו שנא' (שמות ו) ובני קהת וגו' עמרם הבכור נטלו שני בניו גדולה אחד מלך ואחד כהן גדול מי ראוי ליטול את השניה לא אני שאני בן יאהר שהוא שני לעמרם והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם הריני

(א) ויקח קרח - פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא: ויקח קרח - לקח את עצמו לכל אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה וזהו שתרגם אונקלוס ואתפלג נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת וכן (איוב עו) מה יחמד לבד לוקח אותך להפליגך משאר בני אדם. ד"א ויקח קרח משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים כמו שנא' (במדבר כ) קח את אהרן (הושע יד) קחו עמכם דברים: בן יאהר בן קהת בן לוי - ולא הזכיר בן יעקב שבהם רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם שנא' (בראשית מט) ובהלם אל תחד כבודי והיכן נזכר שמו על קרח בהתיחסם על הדוכן בדברי הימים

חק לישראל – פרשת קרח יום א'

(ה) בקר ויודע וגו' – (במדבר רבה) עתה עת שכרות הוא לנו ולא נכון להראות לפניו והוא היה מתכוין לדחותם שמה יחזרו בהם: בקר ויודע ה' את אשר לו – לעבודת לוויה: ואת הקדוש – לכהונה: והקריב – אותם אליו (תנחומא) והתרגום מוכיח כן ויקרב לקדמוהי יקרב לשמושיה. ומדקדק בקר אל משה גבולות חלק הקב"ה בעולמו יכולים אתם להפוך בקר לערב כן תוכלו לזבל את זו שנאמר (בראשית א) ויהי ערב ויהי בוקר ויבדל כד (דה"א כג) ויבדל אהרן להקדישו וגו':

(ו) זאת עשו קחו לכם מחתות – מה ראה לומר להם כך אמר להם בדרכי העכו"ם יש נימוסים הרבה וכומרים הרבה וכולם (ס"א) ואין כולם) מתקבלים בבית אחד אנו אין לנו אלא ה' אחד ארון אחד ותורה אחת ומזבח אחד וכהן גדול אחד ואתם ר"ן איש מבקשים כהונה גדולה אף אני רואה בכך הא לכם תשמיש חביב מכל היא הקטרת החביבה מכל הקרבנות וסם המות נתון בתוכו שבו נשרפו נדב ואזיהוא לפיכך התרה בהם והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש כבר הוא בקדושתו וכי אין אנו יודעים שמי שיבחר הוא הקדוש אלא אמר להם משה הריני אומר לכם שלא תתחייבו מי שיבחר בו ילא חי וכולכם אובדים (במדבר רבה): מחתות – כלים שחותין בהם גחלים ויש להם בית יד:

חולק עליו ומזבל את דבריו. מה עשה עמד וכנס ר"נ ראשי סנהדרות רובן משבט ראובן שכיניו והם אליהו בן שדיאור וחזיריו וכיוצא בו שנאמר נשיאי עדה קריאי מועד ולהלן הוא אומר (במדבר א) אלה קרואי העדה והלבישן טליתות שכולן תכלת בלו ועמדו לפני משה אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בליית או פטורה אמר להם חייבת התחילו לשחק עליו אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פוטרה זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה: בני ראובן – דתן ואזירס ואון בן פלה:

(ג) רב לכם – הרבה יותר מדאי לקחתם לעצמכם גדולה: כלם קדושים – (תנחומא) כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה: ומדוע תתנשו – אם לקחת אתה מלכות לא היה לך לזכר לאחיד כהונה לא אתם לזכרם שמעתם בסיני אנכי ה' אלהיך כל העדה שמעו:

(ד) ויפול על פניו – (תנחומא מ"ר) מפני המחלוקת שכבר זה זידם סרחון רביעי חטאו בעגל (שמות לב) ויחל משה במתאוננים (במדבר יא) ויתפלל משה במרגלים (ס"א יד) ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים במחלוקתו של קרח נתרשלו ידיו משל לבן מלך ססרה על אביו ופייס עליו אהבו פעם ושתים ושלש כשסרה רביעית נתרשלו ידי האוהב ההוא אמר עד מתי אטריח על המלך שמה לא יקבל עוד ממני:

נביא – שמואל א' פרק י"ד – טו' פרק י"ב א' – ד'

(יד) ויאמר שמואל אל העם לכו ונלכה הגלגל ונחודש שם המלוכה: (יד) ואמר שמואל לעמא איתו ונזיל לגלגלא ונחדת תמן מלכותא:

(טו) וילכו כל העם הגלגל וימלכו שם את שאול לפני יהוה בגלגל ויזבחו שם זבחים שלמים לפני יהוה וישמח שם שאול וכל אנשי ישראל עד מאד: (טו) ואזלו כל עמא לגלגלא ואמליכו תמן ית שאול קדם יי בגלגלא ונכסו תמן נכסת קודשין קדם יי וחדי תמן שאול וכל אנשי ישראל עד לחדא:

(א) ויאמר שמואל אל כל ישראל הנה שמעתי בקלכם לכל אשר אמרתם לי ואמליך עליכם מלך: (א) ואמר שמואל לכל ישראל הא קבלית למימריכון לכל די אמרתון לי ואמלכית עליכון מלכא:

חק לישראל – פרשת קרח יום א'

(ב) וְעֵתָהּ הִנֵּה הַמֶּלֶךְ מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵיכֶם וְאֲנִי זֹקֵנְתִי וְשִׁבְתִּי וּבְנֵי הַנֶּגֶם אֶתְכֶם וְאֲנִי הִתְהַלַּכְתִּי לִפְנֵיכֶם מִנְעָרֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (ב) וּכְעַן הֵא מַלְכָא מַדְבַּר בְּרִישִׁיכוֹן וְאֵנָא קִשְׁיִשׁ וְסַבִּית וּבְנֵי הָא אֵינּוֹן עִמְכוֹן וְאֵנָא הַלְבִית קַדְמִיכוֹן מְזַעֲרִי עַד יוֹמָא הַדִּין:

(ג) הַנְּנִי עֲנּוּ בִי נִגְדַי יְהוָה וְנִגְדַי מְשִׁיחוֹ אֶת שׁוֹר מִי לְקַחְתִּי וְחַמּוֹר מִי לְקַחְתִּי וְאֶת מִי עֲשִׂקְתִּי אֶת מִי רִצּוֹתִי וּמִיִּד מִי לְקַחְתִּי כַּפָּר וְאֲעֲלִים עֵינַי בּוֹ וְאֲשִׁיב לְכֶם: (ג) הָא עַד דִּי אֵנָא קִים אֶסְהִידוּ בִי קֶדָם יִי וְקֶדָם מִשְׁחִיהִי יֵת תּוֹרָא דְמִן דְּבִרִית וְחַמּוֹרָא דְמִן שְׁחִרִית וִית מִן עֲשִׂקִית וִית מִן אֲנִסִית וּמִיִּד מִן קַבְלִית מִמּוֹן דְּשִׁקֶר וּכְבִישִׁית עֵינַי בְּדִינָא מְנִיָּה וְאֶתִיב לְכוּן:

(ד) וַיֹּאמְרוּ לֹא עֲשִׂקְתָּנוּ וְלֹא רִצּוֹתָנוּ וְלֹא לְקַחְתָּ מִיִּד אִישׁ מֵאֹמְנָה: (ד) וְאֵמְרוּ לֹא עֲשִׂקְתָּנָא וְלֹא אֲנִסְתָּנָא וְלֹא קַבִּילְתָּא מִיִּד אִנְשׁ מַדְעָם:

רש"י

(ד) ויאמר שמואל וגו' ונחשק שם המלכה – לפי שזכר אשונה היו עורכים על הדבר, ועתה נחרטו כולם:

(ב) ואני זקנתי ושבתתי – אמרו רבותינו: זקנה קפאה עליו, כל אחת אחת במסכת תענית (ה ב):

(ג) את שור מן לקחתי – לחמור מן לקחתי – כשהייתי הולך מעיר לעיר לשפוט

אותם על עסקי לרכיהם, הייתי הולך על החמור שלי, והיה לי ליטול משלהם. את מי רציתי – כל לשון מרואה הסמוך לעושה, לשון עשוק ורלוץ הוא, חומס דלים ורלוץ. ואעלים עיני בו – כדי להעלים עיני מן המשפט שצביל הממון. ואשיב לכם – כל מה שתאמרו:

בתובים – תהילים פרק ב' ז'–יב'

(ז) אֲסַפְּרָה אֶל חֶק יְהוָה אֲמַר אֲלֵי בְנֵי אֶתְהָ אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיָּהּ: (ז) אֲשִׁתְעִי קִימָא דִּי אֲמַר חֲבִיב כְּבַר לְאָבָא לִי אֵנָת זְכָאָה כְּאֵלוֹ יוֹמָא דִּין בְּרִיתֶךָ:

(ח) שָׁאֵל מִמֶּנִּי וְאֶתְנָה גוֹיִם נִחַלְתָּהּ וְאֶתְתָּהּ אֶפְסִי אֲרִיָּהּ: (ח) בְּעֵי מְנִי וְאֶתְנָן נַכְסֵי עַמְמִיָּא אַחְסַנְתְּךָ וְאֶחְדַּרְתְּךָ שְׁלִטוֹנֵי סִיפֵי אַרְעָא:

(ט) תִּרְעַם בְּשִׁבְטֵי בְרָזָל כִּכְלֵי יוֹצֵר תִּנְפְּצֵם: (ט) תַּתְּבַרְנוֹן הֵיךְ בַּחוּטְרָא דְּפְרוּזָא הֵיךְ מֵאֵן דְּפַחַר תַּתְּרַעְנוֹן:

(י) וְעֵתָהּ מְלָכִים הִשְׁפִּילוּ הַיּוֹסְרוֹ שִׁפְטֵי אֲרִיָּהּ: (י) וּכְדִין מְלַכִּיָּא אֲשַׁכְּלוּ קַבִּילוּ מַרְדּוּתָא נְגִידֵי אַרְעָא:

(יא) עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה וּגְלִילוֹ בִּרְעָדָה: (יא) פִּלְחוּ קֶדָם יִי בְּרַחֲלָא וְצִלוּ בְּרִיתָא:

(יב) נִשְׁקוּ בַר פֶּן יֵאָנֶף וְתִאָבְדוּ דְרָךְ בִּי יִבְעַר בְּמַעַט אֶפּוֹ אֲשִׁרֵי כָּל חוֹסֵי בּוֹ: (יב) קַבִּילוּ אוֹלְפָנָא דְּלִמָּא יִרְגִיזוּ וְתִהְיוּבְדוֹן אוֹרְחָא מִטּוֹל דִּיִּחְדוֹר כּוּזַעַר רוּגְזִיָּה טוּבִיָּה לְכָל דְּסַבְרִין בְּמִימְרִיָּה:

רש"י

(ז) אספירה אל חק חוק – אמר לך חוק קבוע הוא ומקבל עלי לספר זאת ולהודיע. ה' אמר אלי – על ידי נתן וגד ושמואל. בני אתה – ראש לישראל הקרוין בתורה בני זכורי והם יתקיימו על ידך כמו שנאמר באבנר (שמואל ב ג) כה אמר ה' ביד לך עבדי אושיע את

עמי ישראל וצבילם אתה לפני כן שכולם תלוין בך. אני היום – שהמלכות עליהם. ילדתיך – להיות קרוי בני וחביב עלי כן שצבילם כמו שנאמר (דברי הימים א' יד) וידע לך כי הכינו ה' למלך על ישראל וכי נשאת מלכותו בעבור עמו ישראל ומיניו

חק לישראל – פרשת קרח יום א'

מרעחם שהקב"ה פושט יד לרשעים וללדיקים:

(יא) וגילו ברעדה – כשתצוה אותה רעדה שכתוב בה (ישעי' לג) אחזה רעדה חנפים תגילו ותשמחו אם עבדתם את ה':

(יב) נשקו בר – זרזו עצמכם בצר לב (נ"א) נשקו בר גר נישמנט בלעז, ומנחם פתר אותו לשון תאוה כמו (בראשית ג) ואל אישך תשוקתך. פן יאנף – פן יקאוף. ותאבדו דרך – כענין שנאמר ודרך רשעים תאבד (תהלים א). כי יבער כמעט אפו – כי ברגע מועט יבער אפו עליכם פתאום ואותה שעה אשרי כל חוסי בו יהיו ניכרים אשורי החוסים בו:

במלכי ישראל החזיבין לפניו שקרוין צנים כמו שנאמר (שמואל ב' כז) בשלמה הוא יהיה לי לבן ואני אהיה לו לאב ועוד מנינו בדוד במזמור פ"ט הוא יקראני אבי אתה אלי ואת יצועתי:

(ח) שאל ממני – התפלל אלי בכל עת שאתה בא להלחם באויבך:

(ט) תרועם – תרועס. בשבט ברזל – היא החרב. תנפסם – תשברם והוא לשון נפוץ בכל המקרא חרם המשובר לשברים דקים:

(י) ועתה מלכים השכילו – נביאי ישראל אנשי רחמים ומוכיחים אומות העולם לסור

משנה – שביעית פרק ה'

(א) בנות שוה, שביעית שלהן, שגיה, שהן עושות לשלש שנים. רבי יהודה אומר, הפרסאות, שביעית שלהן, מוצאי שביעית, שהן עושות לשתי שנים. אמרו לו, לא אמרו, אלא בנות שוה:

רע"ב – (א) בנות שוה – תאנים לבנות המגדלות מג' שנים לג' שנים: שביעית שלהם שנה שניה – של שמיטה דפירות החונטים בשביעית אין נגמר ביכולן עד שנה שניה של

שמיטה שהיא ג' לחניטה ואז נהג בהן דין שביעית דבחר חטנה אזלינן: פרסיות – מין תאנים העושים משתי שנים לשתי שנים, ואין הלכה כר' יהודה:

(ב) הטומן את הלוחף בשביעית, רבי מאיר אומר, לא יפחות מסאתים, עד גבה שלשה טפחים, וטפח עפר על גביו. וחקמים אומרים, לא יפחות מארבעה קבים, עד גבה טפח, וטפח עפר על גביו. וטומנו במקום דריסת אדם:

רע"ב – (ב) הטומן את הלוחף – מין ממניי הבבלים שגילים לטמנו בארץ: לא יפחות מסאתים – משום דמחזי כזרע, עד שיטמין מהם סאתים בחפירה אחת על גובה ג'

(ג) לוחף שעברה עליו שביעית, רבי אליעזר אומר, אם לקטו העניים את עליו, לקטו. ואם לאו, יעשה חשבון עם העניים. רבי יהושע אומר, אם לקטו העניים את עליו, לקטו. ואם לאו, אין לעניים עליו חשבון:

הלכך אם לקטו עניים את עליו בשביעית לקטו, ואם לאו ונכנסו לשמינית וגדלו העליון ונמלאו גידולי שביעית ושמינית מעורבין יחד: יעשה חשבון – וישער כמה גדל מהן בשביעית ויתן לעניים. דרבי אליעזר סבר

(ג) לוחף שעברה עליו שביעית – ונכנסה עליו שמינית שהוא מתקיים זמן מרובה בארץ במחובה: אם לקטו עניים את עליו לקטו – דעלי הלוחף יש להן זיעור ועיקרו אין לו זיעור כדתנן לקמן בפרק ז',

חק לישראל – פרשת קרח יום א'

לחמר לקמן אחד עניים ואחד עשירים אוכלים אחר הבעור. והלכה כרבי יהושע:

כרבי יהודה, לחמר לקמן עניים אוכלים אחר בעור ולא עשירים: רבי יהושע אומר אין לעניים עמו חשבון – לסדר כרבי יוסי,

(ה) לוף של ערב שביעית, שנגננס לשביעית, וכן בצלים הקיצונים, וכן פואה של עדית, בית שמאי אומרים, עוקרין אותן במארופות של עז. ובית הלל אומרים, בקרדמות של מתכת. ומודים בפואה של צלעות, שעוקרין אותה בקרדמות של מתכת:

שחופרים זו את הקרקע של עז, ולא של ברזל שלא יראה כעובד את הארץ: בקרדמות של מתכות – ולא חיישנין ללמא מחזי כעבודה: צואה של כלעות – כמו סלעות בסמ"ד, פואה הגדילה בין הסלעים, כיון דאין דרך לזרוע שם לא מחזי כעובד את הארץ. פיירוש אחר, כלעות כמו וללע המשכן (שמות כו), כלומר, כדי השדה שאין דרך לזרוע שם:

רע"ב – (ז) לוף של ערב שביעית – שנשלב מערב שביעית ולא הוסיף כמחיס בשביעית, שאם הוסיף כמחיס בשביעית אסור לעקרו משום הפסד פרי: הקיזונים – יש מפרשים שנזרעו בקיץ, ויש מפרשים מיוחדות לקיץ שהן יבשות מאד: פואה של עדית – הגדילה בשדה שמינה: פואה – נבע אדום שקורין רוי"א בלע"ז: צמאפורות של עז – צמרה

(ח) מאימתי מתר אדם לקח לוף במוצאי שביעית, רבי יהודה אומר, מיד. וחקמים אומרים, משירבה החדש:

רע"ב – (ה) רבי יהודה אומר מיד – ואף על גב דצטאר ירקות מודה רבי יהודה דאסור עד שיעשה כיוצא בו, בלוף הואיל ורכיך לעקרו לבית שמאי צמארופית של עז, ולבית הלל בקרדמות של מתכות, ואין דרך לעקרו בשביעית אלא על ידי שינוי, הלכך צמארואי

שביעית לא שכיח דאיסורא, ומשום הכי מותר מיד, אבל ירק שלא גזרו שלא לחלוטו כי אורחיה, שכיח נמי דאיסורא בשמינית, לפיכך אסור עד שיעשה כיוצא בו: משירבה החדש – צירושלמי מפרש דהיינו מן הפסח ואילך. והלכה כחכמים:

(י) אלו כלים שאין האמן רשאי למכרם בשביעית, מחרשה וכל פליה, העול, והמזרה, והדקר. אבל מוכר הוא מגל יד ומגל קציר, ועגלה וכל פליה. זה הפלל, כל שפולאכתו מיוחדת לעבודה, אסור. לאסור ולהתיר, מתיר:

רע"ב – (ו) שאין האומן רשאי למוכרו בשביעית – למי שהוא חשוד על השביעית, אבל למי שאינו חשוד שרי, לאינו קונה אלא להנניע עד [אחר] שביעית: מזרה – שזורין בו התבואה בגורן: דקר – כמין יתד של ברזל שקורין קולטר"ו בלע"ז והוא עשוי לחפור בו

את הקרקע לשון וידקור את שניהם (במדבר כה): מגל יד ומגל קציר ועגלה – מותרין שמא הוא [רואה] לקצור מן ההפקר ולהביא בעגלה למאכל ביתו ואין אסור אלא להביא הרבה לעשות אוצר:

(י) היוצר, מוכר חמש פדי שמון וחמש עשרה פדי יין, שכן דרבו להביא מן ההפקר. ואם הביא יותר מכאן, מתיר. ומוכר לנכרי בארץ, ולישראל בחוצה לארץ:

רע"ב – (ז) היוצר – אומן העושה כלי חרס מוכר אפילו לחשוד על השביעית, חמש כדי שמון, וחמש עשרה כדי יין, וליכא למיחש שמא רואה כולם לשמן או כולם לייני שניכרים

הן אותם של יין מאותם של שמון, שהעפר שעושים ממנו כדי יין אינו דומה לעפר שעושים ממנו כדי שמון: ואם הביא יותר מכאן מותר – ולא חיישנין שמא מן המשומר

חק לישראל – פרשת קרח יום א'

שמא יוליכם בארץ, אי נמי שמא יכניס לחוכן
יין ושמן של שביעית שהביא מארץ ישראל,
ללא החמירו חכמים כל כך:

(ח) בית שפמאי אומרים, לא ימכר לו פרה חודשת בשביעית. ובית הלל
מתירין. מפני שהוא יכול לשחטה. מוכר לו פרות בשעת הזרע, ומשאיל לו
סאתו אף על פי שהוא יודע שיש לו גרן, ופורט לו מעות אף על פי שהוא
יודע שיש לו פועלים. וכלן, בפרוש, אסורין:

להכניס לאוצר, לחיכא למתלי דלמחנה הוא
מודד: ופורט לו מעות – מחליף לו מעות
בפרוטות: אף על פי שהוא יודע שיש לו
פועלים – ונמלא מסייע ידי עובדי עזירה,
לחמרינן שמא לשאר רכיו הוא רכיד: וכולם
– אם פירש שלדבר אסור רואה אותם אסור:

(ט) משאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית, נפה וכברה, ורחים
ותנור. אבל לא תבור ולא תטחן עמה. אשת חבר, משאלת לאשת עם
הארץ, נפה וכברה, ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה. אבל משתטיל הפנים,
לא תגע אצלה, שאין מחזיקין ידי עוברי עברה. וכלן לא אמרו אלא מפני
דרכי שלום. ומחזיקין ידי נכרי בשביעית, אבל לא ידי ישראל. ושואלין
בשלומן, מפני דרכי שלום:

עמי הארץ מעשרים הן: אבל משתטיל המים
– בעיסה: לא תגע עמה – לפי שמגלגלה
הוטבלה לחלה וקח מיטמאה מחמת כלים
טמאים, שהרי הוכשרה לקבל טומאה וזו
מסייעתה לגלגל ואסור לגרום טומאה לחלה:
וכולן לא אמרו – לא התירו להשאילן כלים
ולסייען בלא שעת עזירה עמה אלא משום
דרכי שלום: מחזיקין ידי נכרי – אגב גררא
דדרכי שלום תנא ליה הכא ומפורק לעיל
צ"ד:

דשביעית הביא: מוכר לנכרי בארץ – ולא
חיישנן שמא יחזור הנכרי וימכר לישראל
החשוד: ולישראל בחולה בארץ – ולא חיישנן

רע"ב – (ח) שהוא יכול לשחטה – וכלל
דחא דמזינן למתלי תלינן, ובית שפמאי סברי
לחין דרך כלל לשחוט פרה העומדת לחרישה:
אפילו בשעת הזרע – ולא חמרינן ודאי
לזריעה הוא לוקח דתלינן לאכילה הוא רואה:
יש לו גורן – ולא חיישנן שמא מודד

רע"ב – (ט) החשודה על השביעית –
לחכול פירות שביעית אחר הביעור בלא
ביעור: נפה – שאני אומר לספור בה מעות
היא לוקחת: כברה – שאני אומר לכבור בה
את החול: רחיים – דשמא לטחון בהן סמנין:
תנור – שמא לייבש בו אונין של פשתן: ולא
טחון עמה – שאסור לסייע ידי עובדי
עזירה: ובוררת וטוחנת עמה – ולא אסור
הכא באשת עם הארץ החשודה על המעשרות
כלאסורו בחשודה על השביעית משום דרוב

גמרא – ברכות דף לד' ע"ב

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא
למשיא בתו לתלמיד חכם ולעושה פרקמטיא לתלמיד חכם ולמהנה תלמיד
חכם מנכסיו אבל תלמידי חכמים עצמן עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה
למחכה לו ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא
נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלהים זולתך
ופליגא דשמואל דאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא

חק לישראל – פרשת קרח יום א'

שעבוד מלכיות בלבד שנאמר כי לא יחדל אביון מקרב הארץ ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לבעלי תשובה אבל צדיקים גמורים עין לא ראתה אלהים זולתך ופליגא דרבי אבהו דאמר רבי אבהו מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין שנאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק ברישא והדר לקרוב ורבי יוחנן אמר לך מאי רחוק שהיה רחוק מדבר עבירה מעיקרא ומאי קרוב שהיה קרוב לדבר עבירה ונתרחק ממנו השתא מאי עין לא ראתה אמר רבי יהושע בן לוי זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית רבי שמואל בר נחמני אמר זה עדן שלא שלטה בו עין כל בריה שמא תאמר אדם הראשון היכן היה בגן ושמא תאמר הוא גן הוא עדן תלמוד לומר ונהר יצא מעדן להשקות את הגן גן לחוד ועדן לחוד:

רש"י על הגמרא

לא נתנבאו – הטובות והנחמות: עין לא ראתה – לא נראית ולא נגלית לקום נביא: רחוק – שהיה רחוק כל ימיו מן העבירה, דהיינו לדיק מעיקרו:

זוהר – קרח דף קע"ו ע"א

ויקח קרח בן יצחק בן קהת בן לוי וגו'. רבי אבא פתח (תהלים יט) הנחמדיים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים. כמה עלאין פתגמי אורייתא, כמה יקירין אינון, תאיבין אינון לעילא, תאיבין אינון לכלא. בגין דאינון שְמא קדישא. וכל מאן דאשתדל באורייתא, אשתדל בשמא קדישא, ואשתזיב מכלא, אשתזיב בעלמא דין, ואשתזיב בעלמא דאתי. תא חזי, כל מאן דאשתדל באורייתא, אחיד באילנא דחיי. ביון דאחיד ביה, בכלא אחיד, דכתיב, (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה וגו':

רבי יצחק אמר, כל מאן דישתדל באורייתא, חירו אית ליה מכלא, חירו ממיתה, כמה דאמרן. בגין דחירו עליה שדיא, ואחיד ביה. אילו ישראל מתעשרין באורייתא, ישתזבו מכלא, ולא ישתכחו בגלותא, ודא הוא דכתיב (ס"א אילו ישראל מנטרין אורייתא, אשתזבו מכלא, ולא אשתכחו בגלותא כתיב) (שמות לב) חרות על הלחות, אל תקרי חרות אלא חירות. וחירות דא (אוקמוה) באורייתא אשתכח, אורייתא איהי חילא דימינא, כמה דאת אמר (דברים לג) מימינו אש דת למו, ושמאלא אתפליל בימינא, מאן דעביד ימינא שמאלא, ושמאלא ימינא, הא איהו פאילו חריב עלמא: תא חזי, אהרן ימינא. ליואי שמאלא, קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא, בגין כן אתענש. ולא עוד אלא דאשתכח ביה ליטנא בישא,

חק לישראל – פרשת קרח יום א'

וְאֶת־עֲנַשׁ בְּכֹלֶּא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שְׂמֵאלָא אֶתְכַלִּיל תְּדִיר בְּיַמֵּינָא, קֶרַח בְּעֵא לְאֶחְלָפָא תְּקוּנָא דְלַעֲיִלָא וְתַתָּא, בְּגִין כֶּה אֶתְאָבִיד מְעִילָא וְתַתָּא: וַיִּקַּח קֶרַח, מֵאֵי וַיִּקַּח. נָסִיב עֵיטָא בִישָׁא לְגַרְמִיָּה, כָּל דְרָדַף בְּתַר דְלָאו דִּילִיָּה, אִיהוּ עָרִיק מִקְמִיָּה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מַה דְאִית בֵּיה אֶתְאָבִיד מִנִּיָּה. קֶרַח רָדַף בְּתַר דְלָאו דִּילִיָּה, דִּילִיָּה אָבִיד, וְאֶחְרָא לָא רְוּוּחַ: קֶרַח אָזִיל בְּמַחְלֻקְתָּ. מֵאֵי מַחְלֻקְתָּ. פְּלוּגְתָּא. פְּלוּגְתָּא דְלַעֲיִלָא וְתַתָּא. וּמֵאֵן דְּבַעֲי לְאֶפְלָגָא תְּקוּנָא דְעֵלְמָא, יִתְאָבִיד מְכַלְהוּ עֲלֵמִין. מַחְלֻקְתָּ, פְּלוּגְתָּא דְשָׁלוֹם. וּמֵאֵן דְּפְלִיג עַל שְׁלוֹם, פְּלִיג עַל שְׂמָא (דַּף קַעֲיו ע"ב) קַדִּישָׁא, בְּגִין דְשְׂמָא קַדִּישָׁא, שְׁלוֹם אֶקְרִי: תָּא חֲזִי, לִית עֲלֵמָא קָאִים אֶלָּא עַל שְׁלוֹם, כִּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, לָא יָכִיל לְאֶתְקַיְימָא, עַד דְאָתָּא וְשָׂרָא עֲלֵייהוּ שְׁלוֹם. וּמֵאֵי הוּא. שִׁבְתָּ, דְאִיהוּ שְׁלָמָא דְעֵלְאֵי וְתַתָּאֵי, וְכַדִּין אֶתְקַיְיִם עֲלֵמָא. וּמֵאֵן דְּפְלִיג עֲלֵיָּה, יִתְאָבִיד מְעֵלְמָא: צְלַפְחָד פְּלִיג עַל שִׁבְתָּ, דְהוּא מְקוּשֵׁשׁ עֲצִים. וּמֵאֵן אֵינּוֹן עֲצִים. אֵינּוֹן אֵילָנִין אֶחְרָנִין (קַנִּי ע"א) כְּדָאמְרוּן. וְאֵינּוֹן מְלִין (ס"א אֵילָנִין) דְחוּל, וְחוּל בְּקֶדֶשׁ לָא שְׂדֵיָּא, (מִכָּאֵן זְהֵלָא מִיֵּלֵי דְחוּל בְּשִׁבְתָּ אֲסִיד וְדֵאֵי) דְּפְלִיג עַל שְׁלָמָא דְעֵלְמָא: רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּתִיב (תְּהִלִּים קִיט) שְׁלוֹם רַב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְגו'. אוֹרֵייתָא הוּא שְׁלוֹם, דְכְתִיב, (מִשְׁלִי ג) וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ט'

(ט) בערב כל העם יושבין והוא עומד ואומר והוא רחום כו' ברכן את יי' המבורך וכו' והם עונים ברוך יי' המבורך לעולם ועד ומתחיל לפרוס על שמע ואומר קדיש ואחר כך הכל עומדים ומתפללין בלחש וכשמשלימין אומר קדיש והם נפטרין ואינו חוזר להתפלל בקול רם ערבית לפי שאין תפלת ערבית חובה לפיכך לא יברך ברכות לבטלה שאין כאן אדם שנתחייב בהם כדי להוציאן ידי חובתן: (י) בלילי שבתות חוזר ש"ץ אחר שמתפלל בלחש עם הציבור ומתפלל בקום רם אבל אינו מתפלל שבע אלא ברכה אחת מעין שבע וכן הוא אומר ברוך אתה יי' אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קונה ברחמיו שמים וארץ מגן אבות בדברו מחיה מתים במאמרו האל הקדוש שאין כמוהו המניח לעמו בשבת קדשו כי בם רצה להניח להם לפניו נעבוד ביראה ופחד ונודה לשמו בכל יום תמיד מעין הברכות אל ההודאות אדון השלום מקדש השבת ומברך השביעי ומניח בקדושה לעם מודושני עונג זכר למעשה בראשית אלהינו ואלהי אבותינו רצה נא במנוחתנו וכו' ברוך אתה יי' מקדש השבת ואומר קדיש ונפטרין כל העם:

חק לישראל – פרשת קרח יום א'

(יא) ולמה תקנו חכמים זה מפני שרוב העם באין להתפלל ערבית בלילי שבתות ויהיה שם מי שנתאחר לבא ולא השלים תפלתו וישאר לבדו בבה"כ ויבא לידי סכנה לפיכך חוזר שליח ציבור ומתפלל כדי שיתעכבו כל העם עד שישלים המתאחר ויצא עמהם: (יב) לפיכך יום טוב שחל להיות בשבת או יוה"כ או ראש חדש אין שליח ציבור היורד ערבית לפני התיבה מזכיר ענין היום בברכה זו אבל חותם בה מקדש השבת בלבד לפי שלא נתחייב היום בברכה זו:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.